

Деякі правові питання охорони земель

Земля, будучи найважливішим компонентом навколишнього природного середовища, природним ресурсом, виступає основою для здійснення господарської та іншої діяльності. Водночас, як свідчить практика, нерідко земельні ділянки використовуються не за цільовим призначенням або не використовуються взагалі. Це веде, наприклад, до заростання земель сільськогосподарського призначення деревами і чагарниками; збільшується площа земель, захищених промисловими та побутовими відходами, а також забруднених в результаті впливу промислових викидів, інших шкідливих речовин. Крім названих негативних впливів, значні за площею земельні ділянки щорічно піддаються заболочуванню, водній та вітровій ерозії, опустелюванню.

Для збереження землі як основи життєдіяльності людини необхідно піклуватися про її стан і правовими засобами забезпечувати охорону землі від негативного впливу на неї результатів господарської та іншої діяльності суб'єктів земельних відносин.

Необхідно зазначити, що в прийнятих за останній час законах, а також в законопроектах спостерігаються небезпечні тенденції деєкологізації земельного законодавства. Так, аналіз актів законодавства, які прийняті останнім часом щодо розвитку житлового та іншого будівництва свідчить про те, що законодавець віддає пріоритет землі як об'єкту нерухомості, забуваючи про те, що земля, будучи також і природним об'єктом, природним ресурсом, потребує особливої охорони.

Проблеми охорони земель та їх раціонального використання не втрачають своєї актуальності і набувають особливого значення в умовах глобалізації, так як спостерігається тенденція зближення правових систем, створення єдиного світового правового простору.

Достатньо навести досвід іноземних держав, зокрема США, Канади, в яких одним із ефективних методів регулювання використання, наприклад, сільськогосподарських земель виступає сільськогосподарське зонування, спрямоване на збереження цінних угідь. Інститут зонування земель сільськогосподарського призначення в США передбачає виділення декількох зон, які поділяються на категорії залежно від якості землі та умов ведення сільськогосподарського виробництва [1, с. 16]. Законодавством США введено обмеження щодо переведення сільськогосподарських земель в несільсько-

господарські. Найбільшого поширення набула практика створення сільськогосподарських районів з площею не менше 200 га. Як приклад, в літературі зазначається штат Нью-Йорк, в якому було створено близько 400 сільськогосподарських районів загальною площею 3,2 млн. га. В таких районах забороняється, зокрема, промислове будівництво [3, с. 45].

В Канаді для забезпечення раціонального використання земель, захисту земель від деградації затверджуються спеціальні програми, які створюють певні стимули до ефективного господарювання на землі. У країні з 1987 р. було затверджено програму створення резерву земель за рахунок виведення з сільськогосподарського обігу деградованих земель. На відшкодування втрат від передачі деградованих земель в резерв та за понесені витрати фермери отримують від держави компенсаційні виплати [3, с. 46].

Одним з інструментів планування та організації раціонального використання та охорони земель в ряді країн виступають проекти консолідації земель. Як зазначається в літературі, вони «активно реалізовувалися в Нідерландах, Франції, Німеччині та Фінляндії ... Зародившись в середині ХХ в. як відповідь на економічну загрозу скорочення виробництва сільськогосподарської продукції, цей напрям законодавчого регулювання вже до кінця століття набув переважно екологічного характеру.

В даний час на законодавчому рівні процедура консолідації земель закріплена, наприклад, в Земельному кодексі Республіки Молдова. При цьому в літературі підкреслюється, що «консолідація земель не є їх механічним перерозподілом. Реалізація проекту консолідації пов'язана з одночасним здійсненням широкого спектру інших заходів. Як приклади таких заходів можна назвати створення і перебудову іригаційно-дренажної інфраструктури, ведення боротьби з ерозією, охорону та оздоровлення навколишнього природного середовища, в тому числі виокремлення природних заповідників» [2, с. 63].

Для України консолідація земель не вважається нововведенням. Термін «консолідація земель» означає об'єднання, злиття земель. Це сукупність організаційних, економічних і правових заходів, спрямованих на забезпечення оптимальної структури земельної території. Однак в Україні консолідація земельних ділянок так широко не застосовується, як в зарубіжних країнах.

Дослідження законодавства з охорони земель в таких країнах, як Узбекистан, Білорусь та Казахстан показує, що регулювання земельних відносин відображає стратегію цих держав в галузі охорони земель та спрямовано на подальший розвиток здійснюваних в них земельних реформ. При цьому відзначимо багато в чому схожість підходів законодавства цих держав до українського законодавця з питань охорони земель.

Деякі відмічені підходи щодо охорони земель в країнах як ближнього, так і далекого зарубіжжя варто було б взяти на озброєння українському законодавцеві в процесі вдосконалення законодавства в сфері охорони земель.

Список використаних джерел:

1. Мельников Н.Н., Савельева Е.А. Правовое регулирование зонирования территорий в зарубежных странах. *Российская юстиция*. 2012. № 4. С. 15-18.
2. Пантин Е.В. Правовое обеспечение целевого рационального использования земель сельскохозяйственного назначения: дис. ... канд. юрид. наук. М., 2013. 213 с.
3. Янбухтин Н.Р. Использование и охрана земель: зарубежный опыт. *Аграрное и земельное право*. 2010. № 8(68). С. 42-47.

Карпінська Н.В.,

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Особливості застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ

Вступивши у 2008 році до СОТ, Україна разом з іншими членами СОТ відповідно до ст.14 Угоди про сільське господарство СОТ взяла на себе зобов'язання надати чинності Угоді про застосування санітарних та фітосанітарних заходів (Угода про застосування СФЗ СОТ).

Предметом застосування санітарних та фітосанітарних заходів (СФЗ) у переважній більшості є продовольство, тварини, рослини та продукти тваринного й рослинного походження. До СФЗ відносяться заборона чи обмеження імпорту товарів за географічною ознакою, визначення вимог до характеристик товарів, процедури оцінки відповідності цим вимогам, методики оцінки ризику, а також будь-які інші заходи, що вживаються із зазначеною вище метою. Санітарні та фітосанітарні заходи можуть стосуватись як промислових, так і сільськогосподарських товарів, однак, на практиці домінують останні (94% випадків, що розглядались на засіданнях Комітету СОТ з питань СФЗ, пов'язані з сільськогосподарськими товарами) [1, с.183-185]. Загальновідомо, що санітарні та фітосанітарні заходи є однією із основних перешкод для вільної торгівлі товарами, особливо для країн що розвиваються. І найбільш вразливою до таких бар'єрів є сільськогосподарська продукція.

Вбачається, що рішення країни-члена СОТ про заборону ввезення продукції тваринництва і рослинництва з країни-члена СОТ, зокрема, із України, є за своєю правовою природою санітарним або фітосанітарним заходом, який повинен відповідати вимогам Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ. У Статті 2.2 Угоди про СФЗ СОТ зазначено, що члени-СОТ повинні забезпечити, щоб будь-який санітарний чи фітосанітарний захід застосовувався лише в обсязі, необхідному для захисту життя чи здо-

*За зміст та якість матеріалів
відповідальність несуть автори публікацій*

Сучасний стан та перспективи розвитку земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика : зб. матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 7 грудня 2018 р.) / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого ; за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2018. – 296 с.

ISBN 978-966-8689-25-3

Збірник містить тези наукових доповідей учасників науково-практичної конференції, що відбулася у м. Харкові 7 грудня 2018 р..

Для науковців, фахівців у галузі права, студентів юридичних закладів вищої освіти та всіх, хто цікавиться питаннями земельного, аграрного та екологічного права України.

ISBN 978-966-8689-25-3

© НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2018
© ТОВ «Оберіг», 2018

Водолаженко Є.І. Перспективи розвитку ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні: організаційно-правові основи.....	69
Воробйова Т.М. Деякі правові проблеми землеустрою щодо земельних ділянок для вирощування кормів для худоби.....	71
Гавриш Н.С. Теоретичні основи права використання ґрунтів	74
Гайворонська Т.М. Щодо правового регулювання земель залізничного транспорту	76
Гафурова О.В. Щодо правового регулювання державної фінансової підтримки фермерських господарств.....	78
Гордєєв В.І. Щодо застосування та вдосконалення законодавства для ведення фермерського господарства	80
Григор'єва Х.А. Державна підтримка селекції та племінної справи у сільському господарстві: спільні правові проблеми.....	85
Гуцол Р.І. Щодо характеристики управлінських відносин в агрохолдингах.....	87
Духневич А.В. До питання впровадження системи НАССР в Україні у контексті вимог ЄС	90
Засць О.І. Деякі особливості правової оцінки Верховним Судом рішень уповноважених органів щодо відмови у наданні дозволу на розробку проекту землеустрою.....	92
Земко А.М., Філюк П.Т. Пільгове страхування як аграрно-правовий спосіб захисту прав аграрних товаровиробників.....	94
Золотарьова Д.М. Деякі особливості припинення права тимчасового користування землями для проведення розвідувальних робіт	97
Ігнатенко І.В. Деякі правові питання охорони земель.....	99
Карпінська Н.В. Особливості застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ	101
Кізюн Л.І. Виникнення законодавства про комунальну власність на землю в Україні	103
Ковач Д.Л. Деякі аспекти правової регламентації проведення земельних торгів	105
Ковтун О.М. Державна земельна політика в Україні (до проблеми правового регулювання).....	107
Коломійцева Д.М. До питання про роль та значення землеустрою на сучасному етапі розвитку земельних правовідносин	109
Кондратюк А.С. Принцип ефективного використання земель у системі спеціальних принципів земельного права	112
Корнієнко В.М. Деякі правові питання виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні.....	114
Корнієнко Г.С. Класифікація фермерських господарств за законодавством України.....	116